

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

Hollósy Simon festőművész.

A magyarországi örmények közül aránylag legkevesebben emelkedtek ki a különböző művészeti pályákon; habár ezeken is találkozunk néhány jól ismert névvel, kik ujabbán a hazai örmény népet a legkevesbbé kultivált oldalról is előnyösen képviselik; nem említve azokat, kik például a dal és zene művészetének köznapi szolgálatában ugyancsak elismerést érdemlő tevékenységet fejtenek ki a nélkül azonban, hogy a szerény, habár sokszor eléggé kiképzett dilettantismus színvonalánál magasabb fokozatot igényelhetnének.

Egyébiránt habár a külföldön, a művészetek terén is kitűntek számos, kiváló tehetségű nemzetfeleink a különböző országokban, — s ennél fogva nem kétséges többé, hogy a tudományok iránti fogékonyság és költői temperamentum mellett, a művészeti hajlamok és tehetségek is megkülönböztetik ezen ősrégi kulturnépet, mely úgy az anyagi, mint a szellemi előhaladásnak mindenkor barátja volt, — mégis alig lehet tagadni, hogy a művészi élet zajos, kozmopolitikus nagyvilágát, a családi élet tűzhelyéhez szorosan odasimuló patriarkhális kis világgal szemben, nem örömet veszi magára sem az örmény férfi, sem az örmény nő.

E dicséretreméltó ethnografiai vonás nem hiányozhatott a legnagyobb magyar-örmény művésznő: Hollósy Kornéliában sem, ki nyilvános ünnepeltetései daczára még legszebb éveiben sietett odahagyni zajos diadalainak színhelyét, hogy egy magasabb méltóságának — családayai tisztének — annál hivebben élhessen. Ilyen az örmény nő, még ha tehetsége (a Múza csókja) a leg-híresebb művésznővé avatta is fel. Csak a kis világban találja fel igazi otthonát!

Az örmény férfi, hajlamait tekintve szintén családias, még ha sorsa a művészi pályára vezette is; pedig tudvalevőleg „a művész hazája nagy világ.” Az örmény eredetű művészek azonban (mint Keleten is észlelhető) rendszerint felismerhetjük a velük született nemzeti vonást.

Hollósy jeles fiatal festőművészünk, ki Münchenben egész iskolát alkotott, az idén került haza; Nagy-Bányán, hol maga a város rendezett be számára műtermet, — telepedett le.

Hollósy Simon Mármaros-Szigeten született 1857. január havában. Apja vagyonszeres ember volt, azért fiait kiváló nevelésben részesítette. Minden Hollósyban volt hajlam a szépművészetek iránt. Simon iskoláit Mármaros-Szigeten és Budapesten végezte.*) Művészi érzéke még az iskola padjai közt sem hagyta nyugodni. Korán fejlődött; érezte, hogy nem való sem papnak, sem bírának, hanem csak — művésznek. Iskoláinak befejezése után a világhírű müncheni festő akadémiára ment; kitűnő tanárai közül ma csak Löfsch él.

Hollósy művészi talentuma mindjárt kitűnt; túltett pályatársain; tanárai a legszebb jövővel biztatták. Öt évig volt ezen akadémiának szorgalmas növendéke. De csak azután, hogy szárnyra kelt, fejlődött egyénisége, művészi ereje. Nemcsak szereti, de érzi és érti is a — magyar nótát. Ez a művész csupán érzés; művein minden vonás — magyar és egyéni. Műveinek egy része Amerikába vándorolt: magán emberek birtokába ment át. Sok szép tanulmányát műkereskedők vették meg és elvitték azokat a szélrózsa különböző irányába. Nagy feltűnést keltett azon női arczképével, mit a nyolczvanas évek elején a „Kunstverein“-ban állított ki. Legnagyobb művészek csodálták ezt a művet; ezt a gyönyörű, szolid női arczot, melynek szemeiben annyi báj és kellem volt, hogy csodaszámba ment. E mű emelte Hollósyt a legnagyobb művészek sorába, kik úgy nyilatkoztak, hogy szemet, száját, fület képen úgy megfestve még nem láttak. E kép a legnagyobb egyszerűséggel, de biztos tudással, lélekkel volt festve (csak kár, hogy magán tulajdonba ment át).

E remekmű megalkotása után arra szólították fel a művészek, hogy iskolát: privát akadémiát nyisson. Enge-

*) Ezeket az adatokat az örmény származású Papp Gábor (Kolozsvár) után, ki Münchenben tanítványa volt Hollósynak, közöljük.

dett a felszólításnak: tíz évig tanította a fiatalságot a legnagyobb kedvvel és odaadással. Egy egész fiatal festő nemzedéket tanított; száz meg száz tanítványa közül nem egy-kettő tett már művészi hírnévre szert. Ezek között a párisi „Salon mention honorable“ nyertesei is vannak.

Művei közül kiváló említést érdemel a „Kukoricza-hántás“, mely az 1885 évi országos kiállításon éremmel tüntettetett ki. Tárgya a népeletből van merítve, gyönyörűen festett kép, tele lélekkel. Az a kis nép-életképe, mit évekkel ezelőtt a magyar nemzeti museum vett meg, gyöngye a magyar művészetnek. Sokat mond az a képe is, melynek címe az „Ország bajai.“ Azt hiszi a szemlélő, hogy levegőjében oda vannak festve a bús magyar nótá — hangjai is! Beh pompás rajta az a Tóni, úgy búsul. Akárhányan úgy nyilatkoztak, hogy „még nem láttam hegedűt így megfestve, talán még most is zokog.“

Azon szép művei közül, melyek műtermében készülők félben állványokon hevernek, csak kettőről teszünk említést. Egyik „a falú végén kullogó furulyás cigányok.“ Ez a gyönyörűen indult, nagyszabású kép egy darab természet; ha elkészül egy remekművel gazdagabbak leszünk. A másik, mely egy jól sikerült, nagyméretű vázlatban van meg, a mi legszebb nótánkat: a „Rákóczy-induló“-t festi meg mesteri kézzel...

Iskolájának hírneve elhatott messze földre. Európa, Amerikából küldenek hozzá tanítványokat. Nyers tehetségeket vesz kiképzés végett által és kész művészeket küld vissza haza... Jött legyen tanítványa a föld bármely zugából, azért sorsát szíven hordja. Művészete, kifogyhatatlan humora, kedélye és atyai jó tanácsai azok a megbecsülhetlen tulajdonságok, melyekért tanítványai oly annyira szeretik...

Még csak harminczkilencz tavaszt látott; azért — ha Isten kedvez életének, — még sok remek alkotást várhat tőle a magyar festőművészet!

Szongott Kristóf.

Nem felejtelek el.

— Zábira. —

Áldott hazám, kis házikom,
Tiétek már egész valóm;
Bár mint forduljon életem,
Mindig rátok emlékezem!...

Ha venne fényes sors körül,
S tenger kincs jutna részemül;
Ti értetek ver a szívem,
Mindig rátok emlékezem!...

Ha háborogna föld, s az ég,
S a menny dörögne szerte szét;
A reményt nálatok lelem;
Mindig rátok emlékezem!...

Bajokban el nem csüggedek,
Ha bár előttem rémlenek;
Ti lesztek vigaszul nekem,
Mindig rátok emlékezem!...

Ha röpke golyó rám talál,
És int hívólag a halál;
Ha egykor mennybe juthatok,
Ott is reátok gondolok!...

Simay Gergely.

Khorenei Mózes. *)

I.

Az örmény történeti kútfők szerzőinek a sorát Agathangelos nyitja meg, a ki — állítólag titkára az első keresztény örmény királynak, Tiridátnak — megírta az ura és Világosító-Szent-Gergely történeteit.

*) Gutschmied, Über die Glaubwürdigkeit der armenischen Geschichte des Moses von Khoren. (Berichte der k. sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. 1874—1876.)